

Julkisin varoin hankittavien henkilökuljetuspalvelujen uudet konseptit

Miten yhteiskunnan maksamat henkilökuljetukset voitaisiin järjestää nykyistä koordinoitummin, tehokkaammin ja palvelutasoa samalla parantaen?

Nykytila ja haasteet

Vuonna 2010 yhteiskunta maksoi erityiskuljetusten korvauksia noin 650 miljoonaa euroa ja kustannukset kasvavat joka vuosi noin 8–10 %. Vuoteen 2030 mennessä vuotuisen korvausmäärän arvioidaan nousevan nykyrahassa mitattuna vajaaseen 1,4 miljardiin euroon ilman tehostamistoimenpiteitä. Kustannusten kasvun syinä ovat väestön ikääntyminen, kuntapalvelujen keskittyminen, kuljetuskustannusten yleinen nousu sekä puutteet kuljetusten koordinoinnissa ja hankinnassa. Kuljetuspalveluja ostavat kunta- ja valtionhallinnon eri viranomaiset sosiaalihuolto-, vammaispalvelu-, kehitysvamma-, perusopetus- ja sairausvakuutuslakien ohjeistusten mukaisesti. Vain osa henkilökuljetuspalveluista hoidetaan hyödyntäen kuntien tukemia, kaikille avoimia joukkoliikennepalveluja. Yhteistyö toimijoiden kesken on riittämätöntä johtuen muun muassa lainsäädännön rajoituksista ja hallinnollisista raja-aidoista.

Kokeilu

Kokeilussa tarkasteltiin esimerkkikohteena Kouvola, joka on vuonna 2009 kuudesta kunnasta muodostettu noin 90 000 asukkaan kaupunki. Hankkeen ohjausryhmässä olivat mukana LVM:n, STM:n, Kouvolan kaupungin, ELY-keskusten, Liikenneviraston ja Kuntaliiton edustajat. Työssä on hyödynnetty aiemmin aihepiiristä tehtyjä selvityksiä. Kouvola ryhtyi kehittämään henkilöliikenteen kuljetusjärjestelmää osana uuden kaupungin talouden ja tuottavuuden kehittämisohjelmaa. Järjestelmää on kehitetty vahvistamalla eri hallintokuntien yhteistyötä ja avoimen joukkoliikenteen osuutta ottamalla käyttöön kutsuohjattuja joukkoliikennepalveluja. Tavoitteena on kasvattaa joukkoliikenteen osuutta kuljetuksista, tehostaa kuljetusjärjestelmän kustannustehokkuutta sekä parantaa vanhusten ja liikuntaesteisten palveluja.

Tuottavuuskehitystä rajoittaa paitsi eri hallintokuntien käytännöt myös se, että nykyisen lainsäädännön ja rahoitusjärjestelmän johdosta erityiskuljetukset ml. KELA:n kuljetukset ohjautuvat huomattavalta osin yksittäisiksi taksikuljetuksiksi, joiden tarve kasvaa. Kaupungin toimenpiteet avoimen joukkoliikenteen ja kutsuohjattujen palvelujen edistämiseksi eivät vähennä kaupungin vastuita tai kustannuksia. Järjestelmän tehostamisella aikaansaatu tuottavuushyöty siirtyy lähinnä KELA:lle, joka ei kaupungin tavoin hae kustannushyötyä kuljetusten yhdistämisellä tai joukkoliikenteen hyödyntämisellä. Merkittävää hyötyä olisi saavutettavissa KELA:n ja muiden yhteiskunnan korvaamien matkojen yhdistämisellä.

Keskeiset tulokset

Jatkossa henkilökuljetukset tulee suunnitella seutukunnittain kaikkien osapuolten yhteistyönä ja kehittää yhteensopivat sähköiset maksu- ja laskutusjärjestelmät. Lainsäädännöstä on poistettava vanhentuneet, henkilökuljetusten tehostamista keinotekoisesti rajoittavat esteet ja tulkinnat liittyen esimerkiksi taksien ja linja-autojen väliseen työnjakoon. Julkisin varoin hankittavien henkilökuljetusten tukijärjestelmää tulee tarkistaa kokonaisuudessaan niin, että se ohjaa taloudellisiin, rationaalisiin ja matkustajan kannalta hyviin palveluratkaisuihin.

Johtopäätökset ja jatkotoimet

Lakisääteiset henkilökuljetukset on hoidettava tu-
Lakisääteiset henkilökuljetukset on suunniteltava ja hoidettava tulevaisuudessa nykyistä tehokkaammin osana henkilöliikennepalvelujen kokonaisuutta, koska muuten kustannukset karkaavat käsistä. Liikennepalvelujen hankintaa ja suunnittelua tehostamalla ja järjeistämällä korvausten määrän arvioidaan nousevan vuoteen 2030 mennessä 1,4 miljardin euron sijasta vain noin 900 miljoonaan euroon. Säästöpotentiaali on siis vuoden 2030 tilanteessa lähes 500 miljoonaa euroa vuodessa.

Valtioneuvoston linjaus:

Julkisin varoin järjestettävät henkilökuljetukset, kuten perusopetuksen koulumatkat, sosiaali- ja terveystoimen kuljetukset, KELAn korvaamat kuljetukset sekä liikennehallinnon hankkima joukkoliikenne yhdistetään ja järjestetään nykyistä joustavampina ja taloudellisempina palvelukokonaisuuksina, jolloin myös haja-asutusalueen liikennepalvelut voidaan turvata.